

# ПОНЯТІЙНІ ТА СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СВІТОВОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ

ВЛАСЕНКО М. О.

УДК 339.7.01

## Власенко М. О. Понятійні та сутнісні характеристики світового фінансового ринку

У статті розглянуто підходи до трактування поняття світового фінансового ринку вітчизняними та іноземними вченими, вивчено існуючі класифікаційні підходи та підходи до структуризації світового фінансового ринку. Виявлено такі основні ознаки структуризації, як: 1) підконтрольність національним системам грошово-кредитного регулювання; 2) строк реалізації та 3) вид фінансового інструменту (фінансового активу). Надано вдосконалене трактування поняття фінансового інструменту та виявлено ознаки віднесення економічного явища до фінансового інструменту: 1) угода, цінний папір, або інша форма засвідчення договірних відносин; 2) обов'язкова наявність не менше ніж 2-х сторін: виникнення або збільшення активу в однієї сторони і пасиву – в іншій; 3) актив і пасив є фінансовими, а не товарними.

**Ключові слова:** світовий фінансовий ринок, структуризація та класифікація, фінансовий інструмент, ознаки віднесення.

**Рис.:** 1. **Табл.:** 3. **Бібл.:** 23.

**Власенко Марина Олександрівна** – викладач, кафедра банківської справи, Дніпропетровський національний університет ім. О. Гончара (вул. Наукова, 13, Дніпропетровськ, 49050, Україна)

**E-mail:** evridika@ua.fm

УДК 339.7.01

## Власенко М. А. Понятійные и сущностные характеристики мирового финансового рынка

В статье рассмотрены трактовки понятия мирового финансового рынка отечественными и иностранными учеными, изучены существующие классификационные подходы и подходы к структуризации мирового финансового рынка. Выявлены такие основные признаки структуризации, как: 1) подконтрольность национальным системам денежно-кредитного регулирования; 2) срок реализации и 3) вид финансового инструмента (финансового актива). Предложена усовершенствованная трактовка понятия финансового инструмента и выявлены признаки отнесения экономического явления к финансовому инструменту: 1) договор, ценная бумага либо другая форма закрепления договорных отношений; 2) обязательное наличие минимум 2-х сторон: возникновение или увеличение актива – у одной стороны и пассива – у другой; 3) актив и пассив являются финансовыми, а не товарными.

**Ключевые слова:** мировой финансовый рынок, структуризация и классификация, финансовый инструмент, признаки отнесения.

**Рис.:** 1. **Табл.:** 3. **Библ.:** 23.

**Власенко Марина Александровна** – преподаватель, кафедра банковского дела, Днепропетровский национальный университет им. О. Гончара (ул. Научная, 13, Днепропетровск, 49050, Украина)

**E-mail:** evridika@ua.fm

UDC 339.7.01

## Vlasenko M. A. Notional and essential characteristics of the world financial market

The article considers interpretations of the notion of the world financial market of domestic and foreign scientists, studies existing classification approaches and approaches to structuring the world financial market. It reveals the following main features of structuring: 1) dependence on national systems of monetary and credit regulation; 2) term of realisation and 3) type of a financial tool (financial asset). It offers an improved interpretation of the notion of a financial tool and reveals features of attribution of an economic phenomenon to a financial tool: 1) contract, security or any other form of fixation of contractual relations; 2) mandatory availability of minimum 2 parties: appearance or increase of an asset of one party and liability of the other party; 3) asset and liability are financial and not trade ones.

**Key words:** world financial market, structuring and classification, financial tool, attribution features.

**Pic.:** 1. **Tabl.:** 3. **Bibl.:** 23.

**Vlasenko Marina A.** – Lecturer, Department of Banking, Dnipropetrovsk National University named after O. Gonchar (vul. Naukova, 13, Dnipropetrovsk, 49050, Ukraine)

**E-mail:** evridika@ua.fm

Світовий фінансовий ринок являє собою складну внутрішньо структуровану систему. Формування світового фінансового ринку розпочалася приблизно в середині 60-х років ХХ ст. із активізацією міжнародних потоків капіталу та конкуренції щодо його залучення, що сприяло зміцненню зв'язків, розширенню контактів між національними фінансовими ринками, їх динамічному розвитку і взаємозалежності, що обумовлює актуальність дослідження розвитку світового фінансового ринку та його складових. Понятійні та сутнісні характеристики вивчалися багатьма вітчизняними та російськими дослідниками, серед яких В. В. Білоцерківець, Я. Белінська, А. О. Задоя, А. П. Кіреєв, Л. Красавіна, О. М. Мозговий, І. О. Рогач, Н. С. Рязанова, С. І. Юрій, В. М. Федосов, а також закордонні вчені, зокрема З. Боді, Ю. Брігхем, Дж. К. Ван Хорн, А. Мертенс, М. Мертон, Р. Санджіоло, Ф. Фабозці.

Метою статті є удосконалення понятійно-категоріального апарату дослідження світового фінансового ринку. Досягнення поставленої мети є можливим через послідовне вирішення таких завдань: 1) розглянути погляди вітчизняних і закордонних вчених на трактування поняття та структуризацію світового фінансового ринку; 2) виявити ознаки віднесення економічного явища до фінансового інструменту.

Світовий фінансовий ринок історично походить від національних фінансових ринків, інтеграція яких розпочалася у 1960-х рр. З початку 80-х років ХХ ст., відбулася реструктуризація фінансового ринку під впливом процесів лібералізації, транснаціоналізації й глобалізації, у результаті чого зросла централізація і концентрація капіталу. Із середини 90-х років ХХ ст. на модифікацію світового фінансового ринку чинять вплив наростаючі процеси фінансової консолідації та розвитку інноваційних фінансових послуг, упровадження інформаційних тех-

нологій у банківській і фінансовій сферах, що дало значний поштовх глобалізації фінансових ринків. Тенденція розвитку світового фінансового ринку початку XXI ст. визначається переорієнтацією з готівкових операцій на строкові, з реальних на фінансові, пошук уникнення проблем з оподаткуванням та державного регулювання у глобальному масштабі. Недивлячись на ризики, що зростають, і схильність фінансових ринків до кризових явищ, що мають глобальний масштаб, світовий фінансовий ринок продовжує розвиватися. Потоки світового фінансового капіталу підсилюють конкуренцію між країнами, впливаючи, таким чином, на процес дерегулювання, фінансову інтеграцію, введення фінансово-технологічних інновацій та створення нових фінансових інструментів. Існування світового фінансового ринку, який склався під впливом вищенаведених чинників, не піддається сумніву. На сьогоднішній день в науковій літературі сформульовано такі основні визначення поняття світового фінансового ринку (табл. 1).

Науковці визначають світовий фінансовий ринок, як: систему відносин [1; 7; 8; 9]; систему ринків [1; 2;

7], механізм балансування попиту на капіталу [1; 3; 9], частину ринку позичкових капіталів [4; 5; 6], сукупність посередників [7; 9]. Таким чином, більшість авторів розглядають світовий фінансовий ринок з функціонального та інституціонального поглядів.

У сучасній світовій практиці не існує єдиного методу структуризації світового фінансового ринку. В умовах постійного розвитку світового фінансового ринку, його трансформації, урізноманітнення фінансових інструментів та інститутів поділ на категорії все частіше носить абстрактний характер.

Вивчивши існуючі класифікаційні підходи, ми дійшли висновку про існування основних ознак структуризації світового фінансового ринку: 1) ознака підконтрольності національним системам грошово-кредитного регулювання; 2) ознака строку реалізації та 3) ознака виду фінансового інструменту (фінансового активу).

За ознакою підконтрольності національним системам грошово-кредитного регулювання виділяють національний фінансовий ринок і міжнародний фінансовий ринок. У даному випадку під національним фінансовим ринком розуміють:

Таблиця 1

Визначення поняття світового фінансового ринку

Автор(-и)	Трактування
О. І. Погач [1]	– це система ринкових відносин, що забезпечує акумуляцію та перерозподіл міжнародних фінансових потоків
	– це складне переплетіння, взаємозалежність, інтеграція національних та міжнародних ринків, що забезпечує перелив грошово-кредитних ресурсів між країнами, регіонами, галузями та окремими суб'єктами бізнесу
	– це глобальний механізм, що забезпечує балансування світового попиту і пропозиції на капітал
В. В. Білоцерківець [2]	– це організаційний механізм міждержавного руху та перерозподілу капіталів, придатних для використання за межами свого утворення та походження, на міграцію яких впливає ринковий попит та пропозиція, а також регулюючі дії держав та міжнародних валютно-фінансових центрів
	– глобальна цілісна система національних і регіональних фінансових ринків, що включає сукупність ринкових форм торгівлі фінансовими активами та об'єднана уніфікацією операцій, спільними умовами функціонування й закономірностями еволюції
Н. С. Рязанова [3]	– це механізм купівлі-продажу фінансових активів і відповідного задоволення попиту та пропозиції суб'єктів міжнародних економічних відносин на грошовий капітал
В. Є. Сахаров та ін. [4]	– це частина ринку позичкових капіталів, де здійснюється емісія, купівля та продаж цінних паперів, у тому числі в євровалютах. Він включає ринок еврооблігацій, евроакцій, евроекселів та нових фінансових інструментів (фінансових деривативів, свопів, строкових контрактів за фінансовими інструментами, опціонів тощо).
О. П. Кіреєв [5]	– частина світового ринку позикового капіталу, сукупність попиту та пропозиції на капітал кредиторів та позичальників різних країн
Л. М. Красавіна [6]	– це частина ринку позикових капіталів, де переважно здійснюється емісія, купівля-продаж цінних паперів, у тому числі у євровалютах
О. М. Мозговий [7]	– це ринок, який об'єднує національні фінансові ринки країн та міжнародний фінансовий ринок, що різняться умовами емісії та механізмом обігу фінансових активів
	– це система ринкових відносин, у якій об'єктом операцій виступає грошовий капітал і яка забезпечує акумуляцію та перерозподіл світових фінансових потоків, створюючи умови для безперервності та рентабельності виробництва
	– це сукупність банків, спеціалізованих фінансово-кредитних установ, фондів бірж, через які здійснюється рух світових фінансових потоків та які є посередниками перерозподілу фінансових активів між кредиторами і позичальниками, продавцями та покупцями фінансових ресурсів
В. В. Поляков, Р. К. Щенин [8]	– це система взаємодії продавців і покупців в процесі купівлі-продажу відповідних фінансових інструментів на основі спеціалізованих форм контрактів на фінансові активи за визначеними правилами

- ✦ сукупність позикових операцій резидентів, підпорядкованих національному законодавству, у національній валюті на території країни її походження;
- ✦ запозичення резидентів в іноземній валюті;
- ✦ запозичення нерезидентів в національній або іноземній валюті в межах національної системи регулювання.

У всіх вищенаведених випадках банк-резидент бере участь в операціях.

За *строком реалізації майнових прав* (боргових зобов'язань) розрізняють ринок грошей (з періодом обігу до одного року) і ринок капіталів (з періодом обігу більше 1 року).

Підходи до класифікації фінансових ринків дуже щільно пов'язані з різноманітністю фінансових інструментів, напрацьованих світовою практикою. В одній з попередніх публікацій ми вже розглядали трактування поняття фінансового інструменту українськими вченими [10]. У *табл. 2* розглянемо погляди іноземних учених на трактування поняття фінансового інструменту.

ми, що формалізують договірні відносини, у результаті яких, з одного боку, виникає (збільшується) фінансовий актив, а в іншого – фінансові зобов'язання або пайові інструменти, пов'язані з капіталом [10].

З наведеного нами визначення можна виокремити ознаки, за якими стає можливим віднесення економічного явища до поняття фінансового інструменту:

1. Це угода, цінний папір, або інша форма засвідчення договірних відносин на фінансовому ринку.
2. Обов'язкова наявність не менше ніж 2-х сторін (виникнення або збільшення) активу в одній стороні, та пасиву – в іншій.
3. Актив і пасив, що виникають або збільшуються, є саме фінансовими, а не товарними.

Із запропонованого нами визначення поняття та наведених ознак віднесення до категорії фінансових інструментів виходить, що операція повинна мати форму договору (контракту). Тому виникає необхідність доповнити класифікацію фінансових інструментів такою категорією: «за формою, в якій існують фінансові інструменти:

**Таблиця 2**

**Підходи іноземних авторів до визначення поняття «фінансовий інструмент»**

Автор(-и)	Визначення поняття «фінансові інструменти»
Посібник з грошово-кредитної та фінансової статистики МВФ	Включають в себе широкий спектр фінансових контрактів, що укладаються між інституціональними одиницями. Класифікуються як фінансові активи, які являють собою фінансові вимоги, що мають доведену вартість (наприклад, готівка, депозити та цінні папери), та інші фінансові інструменти, які є умовними [11, с. 26]
А. Мертенс	Певним чином оформлені зобов'язання повернення коштів з виплатою інвесторам доходу на вкладені кошти [12, с. 43]
Директива ЄС «Про ринки фінансових інструментів» № 2004/39/ЄС	Актив або свідоцтво права власності на актив, або договірна угода між сторонами на отримання або надання іншого фінансового інструменту [13, с. 78].
МСФЗ (МСБО) 32, 39	Договірні відносини двох юридичних (фізичних) осіб, в результаті яких в одного виникає фінансовий актив, а в іншого – фінансові зобов'язання або пайові інструменти, пов'язані з капіталом [14]
FAS-107	Готівка, частка у статутному капіталі іншої організації (наприклад, проста акція) або контракт, за яким передаються зобов'язання та відповідні права вимоги передачі (або обміну) фінансового(вих) інструменту(тів). Це право може бути таким, що залежить від обставин (наприклад, опціон), або безумовне (наприклад, позика). У кінцевому підсумку фінансовий інструмент має бути конвертованим у готівку та не включає в себе постачання товару або надання послуги [15, с. 7]
Ф. Фабозци, З. Боді і Р. Мертон, Ю. Брігхем і Л. Гапенські, Дж. К. Ван Хорн і Дж.М. Вахович та ін.	Не виокремлюють, але фактично ототожнюють із поняттям «цінні папери» або роблять посилання на міжнародні стандарти фінансової звітності IAS 32 та IAS 39 (IFRS 9), а також FAS-107 [16; 17; 18; 19]

Серед іноземних дослідників також немає єдиного погляду на трактування поняття фінансового інструменту, роблячи наголос на тому, що фінансовий інструмент – це: фінансовий актив [11; 13; 15], зобов'язання [12]. Але більшість закордонних авторів зазвичай не наводять власного визначення «фінансового інструменту» у своїх роботах, а лише його використовують як таке, що є широко відомим завдяки існуванню загальноновизнаних Міжнародних стандартів.

Враховуючи погляди вітчизняних та іноземних вчених, нами запропоновано узагальнене та уточнене поняття фінансового інструменту як цінного паперу або угоди між двома юридичними або фізичними особа-

- ✦ у вигляді цінних паперів, які знаходяться в обігу на біржовому або позабіржовому ринку;
- ✦ у вигляді контрактів (тобто у не стандартизованому вигляді), які не знаходяться в обігу (наприклад, угода про банківський кредит, лізингова угода і т. п.).»

Розглянувши поняття фінансових інструментів у більш широкому значенні, аніж цінні папери, узагальнено поглядів фахівців та систематизуємо фінансові інструменти за класифікаційними категоріями (*табл. 3*).

У результаті розгляду основних понять структури світового фінансового ринку та фінансових інструментів і вивчивши погляди вищезгаданих учених, нами було

розроблено схему, що відображає структуру світового фінансового ринку за критерієм фінансових інструментів (рис. 1).

На рис. 1 відображені всі три ознаки поділу світового фінансового ринку: 1) за підконтрольністю національним системам грошово-кредитного регулювання (на національні та міжнародні фінансові ринки); 2) за строком реалізації (враховано короткострокові та довгострокові фінансові інструменти), а також 3) за основними видами фінансових інструментів (фінансових активів).

більшість авторів розглядають світовий фінансовий ринок з функціонального та інституціонального поглядів. У результаті вивчення існуючих класифікаційних підходів, зроблено висновок, що світовий фінансовий ринок має такі основні ознаки структуризації, як: 1) ознака підконтрольності національним системам грошово-кредитного регулювання, 2) ознака строку реалізації та 3) ознака виду фінансового інструменту (фінансового активу), які було відображено нами у класифікаційній схемі.

У результаті дослідження вітчизняних та іноземних джерел нами було запропоновано уточнене поняття

Таблиця 3

Узагальнена класифікація фінансових інструментів (ФІ) [за 20; 21; 22; 23]

Категорія	Ознаки
За видами та сегментами фінансових ринків	Інструменти ринку позичкових капіталів
	Інструменти ринку цінних паперів (або фондового ринку)
	Інструменти валютного ринку
	Інструменти страхового ринку
	Інструменти ринку дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння
	Інструменти ринку нерухомості
За термінами обігу	Короткострокові (з періодом обігу до одного року)
	Довгострокові (з періодом обігу більше одного року)
За гарантованістю рівня дохідності	ФІ з фіксованим доходом (ФІ з гарантованим рівнем дохідності незалежно від кон'юнктурних коливань ставки позикового проценту на фінансовому ринку)
	ФІ з невизначеним доходом (ФІ, рівень дохідності яких може змінюватися залежно від фінансового стану емітента або у зв'язку зі зміною кон'юнктури фінансового ринку)
За рівнем ризику	Безризикові ФІ (зазвичай до них належать державні короткострокові цінні папери, короткострокові депозитні сертифікати найнадійніших банків тощо)
	ФІ з низьким рівнем ризику (група ФІ, рівень ризику за якими приблизно рівний середньоринковому)
	ФІ з високим рівнем ризику (група ФІ, рівень ризику за якими суттєво перевищує середньоринковий)
	ФІ з дуже високим рівнем ризику («спекулятивні»)
Залежно від пріоритетної значимості	Облігації з високим рівнем відсотка, емітовані підприємством з кризовим фінансовим становищем; опціонні та ф'ючерсні контракти тощо
	Первинні ФІ – цінні папери, які випускають в обіг первинні емітенти (акції, облігації, чеки, векселі і т. п.)
Залежно від пріоритетної значимості	Вторинні ФІ або деривативи – цінні папери, що підтверджують право або зобов'язання їх власника купити або продати первинні цінні папери, які обертаються, валюту, товари або нематеріальні активи на попередньо визначених умовах у майбутньому
	Первинні ФІ – цінні папери, які випускають в обіг первинні емітенти (акції, облігації, чеки, векселі і т. п.)
За формою, в якій існують ФІ *	У вигляді цінних паперів, які знаходяться в обігу на біржовому або позабіржовому ринку

\* Категорія, запропонована автором.

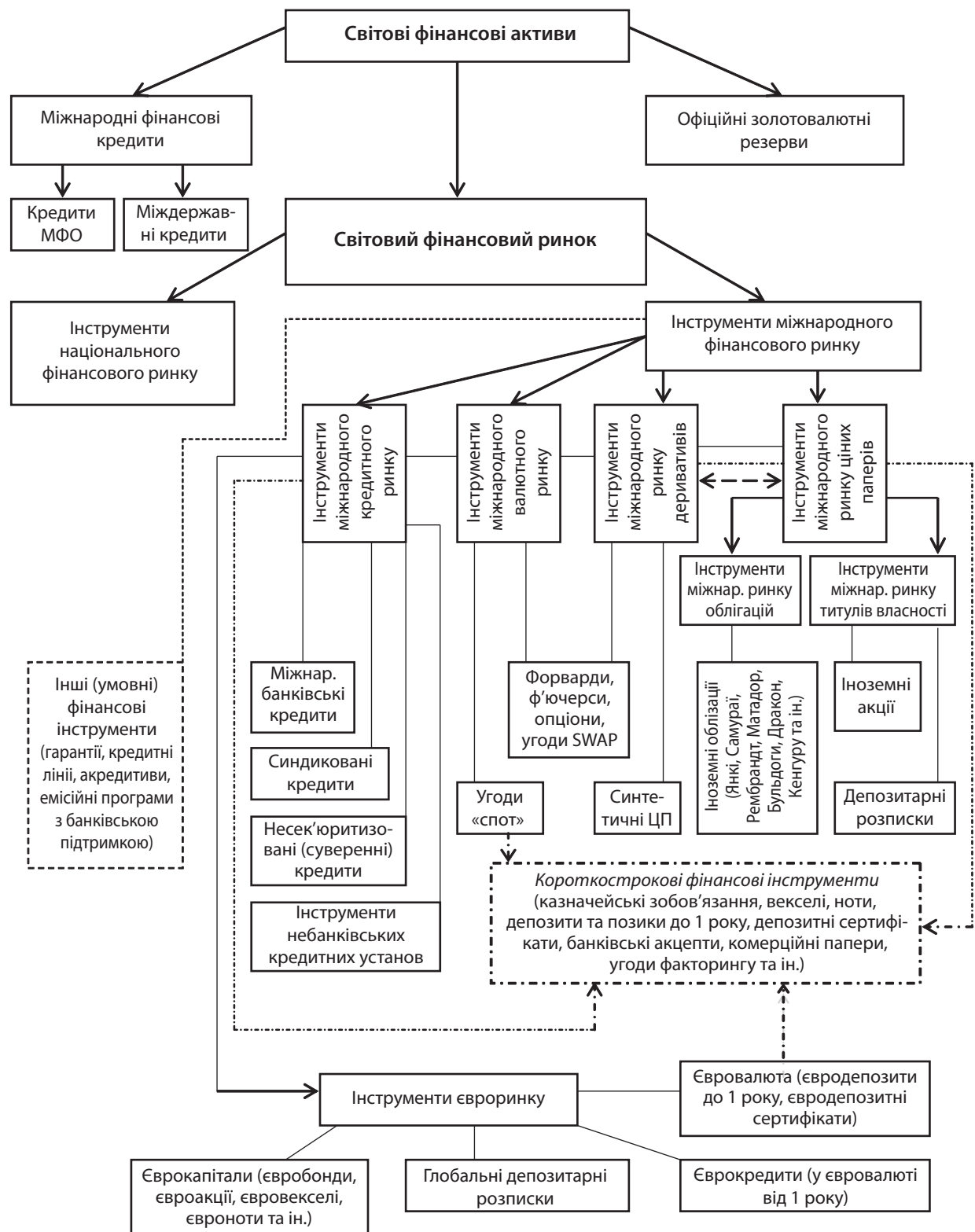
Фінансові інструменти знаходяться в обігу як на міжнародних ринках, так і на національних фінансових ринках, які також є структурною одиницею світового фінансового ринку та історично сформувалися першими. Але тенденції щодо використання різних видів фінансових інструментів у різних країнах, особливості їх впровадження та обігу, надання переваги певним їх видам залежить від особливостей розвитку економік країн і, зокрема, їхніх фінансових ринків.

## ВИСНОВКИ

Дослідивши погляди вчених на трактування поняття світового фінансового ринку, було виявлено, що

фінансового інструменту як цінного паперу або угоди між двома юридичними або фізичними особами, що формалізують договірні відносини, у результаті яких, з одного боку, виникає (збільшується) фінансовий актив, а в іншого – фінансові зобов'язання або пайові інструменти, пов'язані з капіталом. Це дає можливість виявити ознаки віднесення економічного явища до фінансового інструменту: 1) це угода, цінний папір, або інша форма засвідчення договірних відносин на фінансовому ринку; 2) обов'язкова наявність не менше ніж 2-х сторін: (виникнення або збільшення) активу в однієї сторони, та пасиву – в іншої; 3) актив та пасив, що виникають або збільшуються, є саме фінансовими, а не товарними. ■





**Рис. 1. Структура світового фінансового ринку за критерієм фінансових інструментів**

\* Розроблено автором.

**ЛІТЕРАТУРА**

1. Міжнародні фінанси : Підручник / За ред. О. І. Погача. – К. : Либідь, 2003. – 784 с.  
 2. Міжнародна економіка : навч. посіб. / В. В. Білоцерківець [та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. А. О. Задой та д-ра екон. наук, проф. В. М. Тарасевича; Дніпропетр. ун-т економіки та права. – Д. : Вид-во ДУЕП, 2010. – 339 с.

3. **Рязанова Н. С.** Міжнародні фінанси / Н. С. Рязанова. – К. : КНЕУ, 2001. – 119 с.  
 4. Міжнародна економіка : навчальний посібник / [В. Є. Сахаров, В. Будкін, С. Єрохін, О. Зав'ялова, Я. Белінська, О. Павлюк]. – К. : Національна академія управління, 2008. – 432 с.  
 5. **Киреев А. П.** Международная экономика. В 2-х ч./ А. П. Киреев. – Т. 1. – М. : Международные отношения, 2002. – 416 с.

6. Международные валютно-кредитные и финансовые отношения / Под ред. Красавиной Л. Н. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 2005. – 576 с.
7. Міжнародні фінанси: навчальний посібник / О. М. Мозговий, Т. Є. Оболенська, Т. В. Мусієць; За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. М. Мозгового. – К.: КНЕУ, 2005. – 557 с.
8. Мировая экономика и международный бизнес: учебник / колл. авторов; под общ. ред. д-ра экон. наук, проф. В. В. Полякова и д-ра экон. наук, проф. Р. К. Щенина. – 5-е изд., стер. – М.: КНОРУС, 2008. – 688 с.
9. Фінанси: підручник / [С. І. Юрій, В. М. Федосов, Л. М. Алексеєнко та ін.]; за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.
10. **Власенко М. О.** Проблема визначення поняття фінансового інструменту / М. О. Власенко // Науковий вісник НГУ, тематичний випуск «Інновації і трансфер технологій». – Дніпропетровськ: НГУ, 2011. – С. 43 – 47.
11. Руководство по денежно-кредитной и финансовой статистике. – Вашингтон, округ Колумбия, США: Международный Валютный Фонд, 2000. – 157 с.
12. **Мертенс А.** Инвестиции: курс лекций по современной финансовой теории / А. Мертенс. – Киев: Киевское инвестиционное агентство, 1997.
13. Proposal for a Directive of the European parliament and of the council on markets in financial instruments [Recast] and Proposal for a regulation of the European parliament and of the council markets in financial instruments: impact assessment [Електронний ресурс]. – Commission staff working paper, Brussels, 20.10.2011. – 390 p. – Режим доступу: [http://ec.europa.eu/internal\\_market/securities/docs/isd/mifid/SEC\\_2011\\_1226\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/internal_market/securities/docs/isd/mifid/SEC_2011_1226_en.pdf)
14. IAS 39 Financial instruments: recognition and measurement [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iasplus.com/standard/ias39.htm>
15. **Sangiulo R.** Financial instruments: a comprehensive guide to accounting and reporting / R. Sangiulo, L. F. Seidman. – Chicago: CCH, 2009. – 558 p.
16. **Фабоцци Ф.** Управление инвестициями [Текст] / Ф. Фабоцци; [Пер. с англ.] – М.: ИНФРА-М, 2000. – 932 с.
17. **Ван Хорн К. Дж.** Основы финансового менеджмента. – 11-е изд.; Пер. с англ. / Дж. К. Ван Хорн, Дж. М. Вахович. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2001, 992 с.: ил.
18. **Бригхем Ю.** Финансовый менеджмент / Ю. Бригхем, Л. Гапенски. – Полный курс в 2х т. / пер. с англ. под ред. В. В. Ковалева. – СПб.: Экономическая школа, 1997. – 497 с.
19. **Боди З.** Финансы [пер. с англ.] / З. Боди, М. Мертон. – М.: Изд-во Вильямс, 2007. – 592 с.
20. **Бланк И. А.** Управление денежными потоками [Текст] / И. А. Бланк. – 2-е изд., перераб. и доп. – К: Ника-Центр, 2007. – 752 с.
21. **Грабчук О. М.** Сутність поняття фінансових інструментів та їх різновиди [Електронний ресурс] / О. М. Грабчук. – Режим доступу: [http://www.confcontact.com/20120322/3\\_grabchuk.php](http://www.confcontact.com/20120322/3_grabchuk.php)
22. **Данькевич А. П.** Фінансові інструменти: особливості визначення, класифікації та обігу [Електронний ресурс] / А. П. Данькевич. – Режим доступу: [http://www.nbu.gov.ua/Portal/Soc\\_Gum/Npndfi/2009\\_1/Statti/Dankevich.pdf](http://www.nbu.gov.ua/Portal/Soc_Gum/Npndfi/2009_1/Statti/Dankevich.pdf)
23. **Коваленко Ю. М.** Фінансові інструменти в сучасному вимірі / Ю. М. Коваленко // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). – 2010. – № 2 (49). – С. 84 – 90.
- Riazanova, N. S. *Mizhnarodni finansy* [International Finance]. Kyiv: KNEU, 2001.
- Sakharov, V. I. and others. *Mizhnarodna ekonomika* [International Economics]. Kyiv: Natsionalna akademiia upravlinnia, 2008.
- Kireev, A. P. *Mezhdunarodnaia ekonomika* [International economy]. Moscow: Mezhdunarodnye otnosheniia, 2002.
- Mezhdunarodnye valiutno-kreditnye i finansovye otnosheniia* [International exchange and loan financial relationships]. Moscow: Finansy i statistika, 2005.
- Mozhovyi, O. M., Obolenska, T. Ie., and Musiiets, T. V. *Mizhnarodni finansy* [International Finance]. Kyiv: KNEU, 2005.
- Mirovaia ekonomika i mezhdunarodnyy biznes* [World economy and international business]. Moscow: KNORUS, 2008.
- Yuriy, S. I., Fedosov, V. M., and Alekseienko, L. M. *Finansy* [Finances]. Kyiv: Znannia, 2008.
- Vlasenko, M. O. "Problema vyznachennia poniattia finansovoho instrumentu [The problem of the definition of a financial instrument]". In *Naukovy visnyk NHU*, 43-47. Dnipropetrovsk: NGU, 2011.
- Rukovodstvo po denezhno-kreditnoy i finansovoy statistike* [Guide to monetary-credit and financial statistics]. Washington, Columbia, USA: Mezhdunarodnyy Valiutnyy Fond, 2000.
- Mertens, A. *Investitsii: kurs lektsiy po sovremennoy finansovoy teorii* [Investments: Lectures on modern financial theory]. Kiev: Kievskoe investitsionnoe agentstvo, 1997.
- "Proposal for a Directive of the European parliament and of the council on markets in financial instruments [Recast] and Proposal for a regulation of the European parliament and of the council markets in financial instruments: impact assessment". Commission staff working paper, Brussels, 20.10.2011. [http://ec.europa.eu/internal\\_market/securities/docs/isd/mifid/SEC\\_2011\\_1226\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/internal_market/securities/docs/isd/mifid/SEC_2011_1226_en.pdf)
- "IAS 39 Financial instruments: recognition and measurement". <http://www.iasplus.com/standard/ias39.htm>
- Sangiulo, R., and Seidman, L. F. *Financial instruments: a comprehensive guide to accounting and reporting*. Chicago: CCH, 2009.
- Fabotstsi, F. *Upravlenie investitsiiami* [Management of investments]. Moscow: INFRA-M, 2000.
- Van-Khorn, K. Dzh. *Osnovy finansovogo menedzhmenta* [Fundamentals of a financial management]. Moscow: Viliams, 2001.
- Brighkem, Yu., and Gapenski, L. *Finansovyy menedzhment* [Financial management]. St. Petersburg: Ekonomicheskaya shkola, 1997.
- Bodi, Z., and Merton, M. *Finansy* [Finance]. Moscow: Viliams, 2007.
- Blank, I. A. *Upravlenie denezhnymi potokami* [Management of money flows]. K: Nika-Tsent, 2007.
- Grabchuk, O. M. "Sutnist poniattia finansovykh instrumentiv ta ikh riznovydy [The essence of the concept of financial instruments and their variations]". [http://www.confcontact.com/20120322/3\\_grabchuk.php](http://www.confcontact.com/20120322/3_grabchuk.php)
- Dankevich, A. P. "Finansovi instrumenty: osoblyvosti vyznachennia, klasyfikatsii ta obihu [Financial instruments: specific definition, classification and treatment]". [http://www.nbu.gov.ua/Portal/Soc\\_Gum/Npndfi/2009\\_1/Statti/Dankevich.pdf](http://www.nbu.gov.ua/Portal/Soc_Gum/Npndfi/2009_1/Statti/Dankevich.pdf)
- Kovalenko, Yu. M. "Finansovi instrumenty v suchasnomu vymiri [Financial instruments in modern terms]". *Naukovy visnyk Natsionalnoho universytetu DPS Ukrainy (ekonomika, pravo)*, no. 2(49) (2010): 84-90.

## REFERENCES

*Mizhnarodni finansy* [International Finance]. Kyiv: Lybid, 2003.

*Mizhnarodna ekonomika* [International Economics]. Dnipropetrovsk: DUEP, 2010.

**Науковий керівник** – д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри банківської справи Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара **Шевцова О. Й.**